

SUONENJOKI Onnelanpelto Arkeologinen tarkkuusinventointi 2021

Versio 3

elokuussa täydennetyn raportin lokakuussa täsmennetty raportti

Janne Soisalo ja Timo Sepänmaa

Tilaaja: Suonenjoen kaupunki

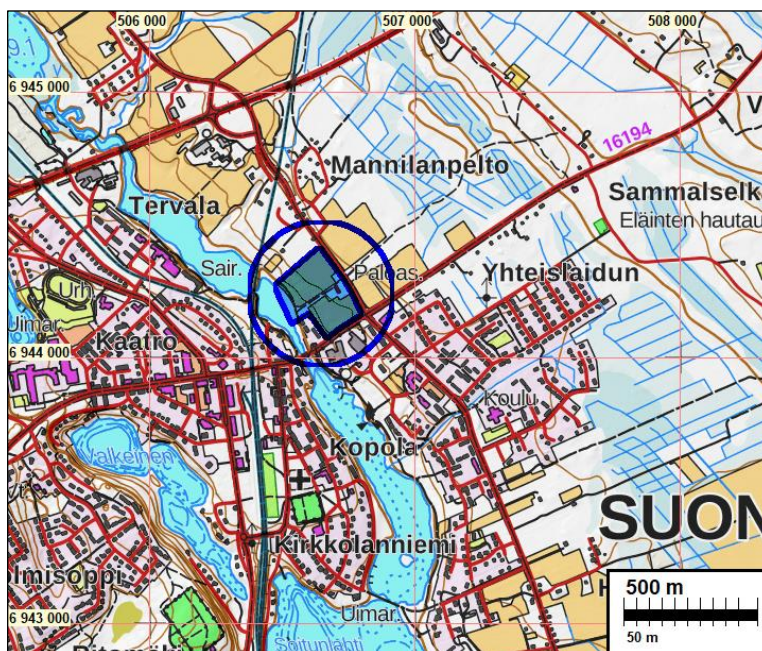
Sisältö

Perustiedot	2
Inventointi	3
Yhteenveto	6
Lähteet	7
Vanhat kartat	8
Koekuopat	9
Termin selitys	17

Kansikuva: Kaava-alueen pohjoisreunamilta. entisen Kestikievarin talon tonttimaan kohdilta etelään.

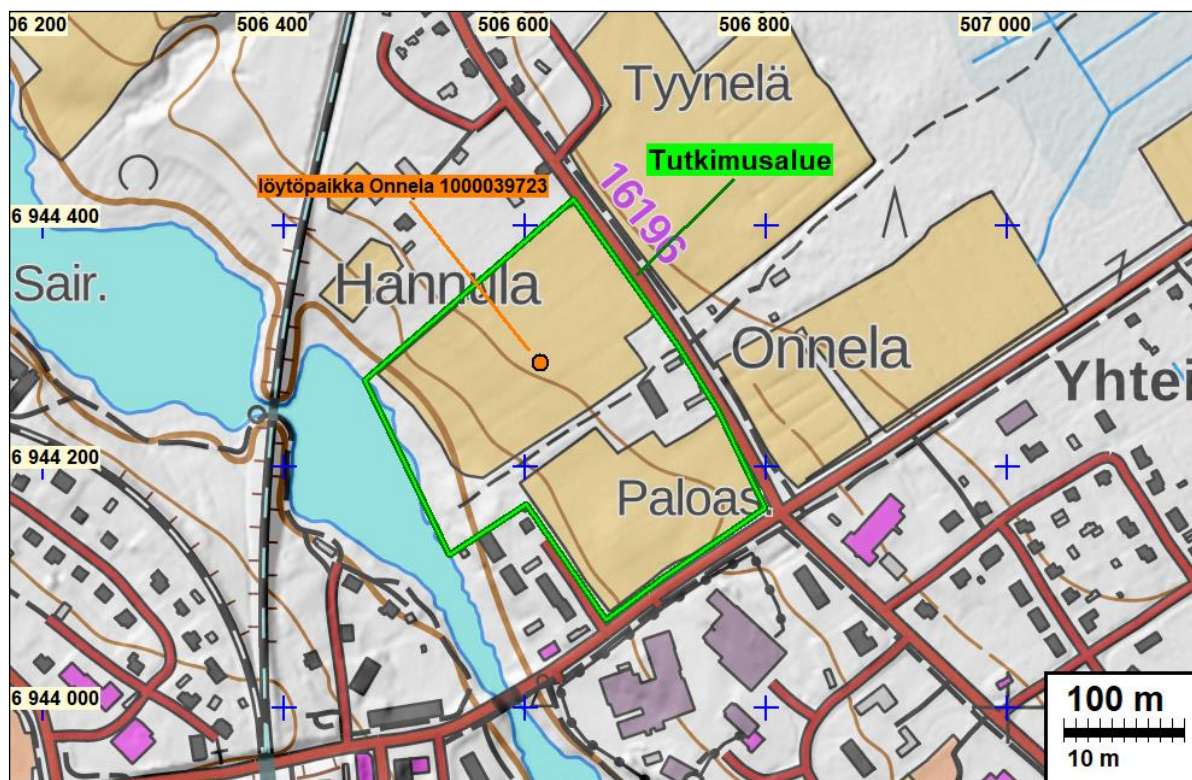
Perustiedot

- Alue:* Suonenjoen Onnelanpellon asemakaavan alue, Suonenjoen keskustan ja joen länsipuolella.
- Tarkoitus:* Selvittää onko alueella muinaisjäännöstä ja jos on, sen raja.
- Maastotyö:* 5. – 6.5.2021 ja 20.8.2021
- Tilaaja:* Suonenjoen kaupunki.
- Tekijät:* Maastotyö: Janne Soisalo ja Timo Sepänmaa. Raportin koostaminen Taika-Tuuli Kaivo ja Timo Jussila. Valmistelu ja arkistotyö Timo Jussila.
- Tulos:* Tutkimusalueelle tehdyn historiallisten karttojen selvityksen mukaan alueen pohjoislaidalla on sijainnut 1800-luvulle saakka Kestikievari niminen talo. Nimi kuvaa sitä, että talo on toiminut kestikievarina. Kiinteistön nimi on yhä Kestikievari. Talon ja sen tonttimaan hylkäämisajankohta ei ole tiedossa, kuitenkin ennen vuotta 1903 jolloin alue oli jo raivattu pelloksi. Talon historian oletetaan ulottuneen ainakin 1600-luvun alkuun rahalöytöjen perusteella. Vanhan tonttimaan alueelta löydettiin koekuopista merkkejä kulttuurikerroksista sekä rakenteiden jäännöksistä. Alueella todettiin siis kiinteä muinaisjäännös - historiallisen ajan talon paikka. Muualla alueella ei havaittu mitään mainittavaa.

Tutkimusalue sinisellä sinisen ympyrän sisällä.

Muita tietoja: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN järjestelmässä. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 5/2021, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 5/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään koelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia, ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella.

Tutkimusalue vihreällä. Metallinilmaisinslöydön, 1500-luvun lopun rahan löytöpaikka ruskealla pallolla

Selitys versioon 3: alkuperäistä 25.5.2021 raporttia täydennettiin eräin täsmennyksin ja lisäyksin elokuussa 2021. Alueellinen vastuumuseo (Kuopion kultt.hist. museo) antoi työstä lausunnon Suonenjoen kaupungille 4.7.2021, jossa museo ilmaisi tyytymättömyytensä tehtyyn työhön. Paikalla käytiin uudestaan 20.8. jolloin tarkasteltiin peltoa ja maastoa alueen eteläosassa aiempaa tarkemmin. Täydennettyä raporttia täsmennettiin lokakuussa 2021 vastuumuseon 7.10. sähköpostitse antamien kommenttien ja kritiikin perusteella.

Inventointi

Suonenjoen kaupungilla on vireillä asemakaava, jossa Onnelanpellon alueelle suunnitellaan uutta asuinalueita. Luonnosvaiheen lausunnossa museoviranomainen (Kuopion Kulttuurihistoriallinen Museo), edellytti kaava-alueelle arkeologista tarkkuusinventointia, jossa alueelle tehdään historiallisten karttalähteiden tarkastelu sekä selvitetään, onko alueella muinaisjäännöksiä ja jos niin missä. Tutkimuksen tavoitteena oli siis selvittää, onko kaavoitettavalla tontilla muinaisjäännöksiä, jotka voivat vaikuttaa rakentamiseen ja muuhun maankäyttöön. Pääasiallinen syy arkeologisten tutkimusten vaatimukselle oli alueelta löytyneet rahat. Metallinilmaisinharrastajat ovat löytäneet alueelta sekä tavanomaisempia 1700- ja 1800-lukujen kolikoita, että varhaisempia, alueelle harvinaisia 1500-1600-lukujen vaihteen rahoja. Suonenjoen kaupunki tilasi alueen arkeologisen tarkkuusinventoinnin Mikrolitti Oy:ltä. Tutkittava alue oli peltoa ja sen laajuus oli noin 260 x 170 metriä. Maastotyön pääpaino oli rahalöytöjen alueella, alueen pohjoisosassa, alueella mihin vanhoilta kartoilta paikantuu Kestikievari-niminen talo. Maastotyön tekivät Janne Soisalo sekä Timo Sepänmaa, tutkimuksen kannalta hyvissä olosuhteissa 5. – 6.5.2021

Tutkimusalue on ollut vuonna 1780 Pieksämäen pitäjän Suonenjoen kylää. Alueesta ei ole tehty asutuksen yleisluetteloita, joten kohtuullisella arkisto- ja asiakirjaselvittelyllä ei päästy vuotta 1780 kaukaisempiin aikoihin alueen maankäytön historian selvityksessä. Vuoden 1780 isojakokartan mukaan alueella on silloin ollut Kestikievari niminen talo: *Gästgivare krono hemman*, no 3, isojakokartalla tunnus A. Yhtenä sen omistajana tai ”käyttäjänä” (innehafware) mainitaan

gästgifvaren Pehr Kontinen ja hänen lisäksi muitakin nimiä – talon asukkaita eli maanviljelijöitä (ilmeisesti asemaltaan lampuoteja). Talo on siis ainakin tuolloin toiminut vielä kestikievarina. Isojakokartassa talo sijaitsee pääasiassa tilan A, mutta pieneltä osin myös osin tilan C puolella. Karttojen perusteella alueella on siis sijainnut 1700-luvulla kestikievari, jonka juuret (ainakin talona) ulottuvat metallinilmaisinelöytöjen perusteella ainakin 1600-luvun alkupuolelle.

Talo on merkitty samalle paikalle 1847 pitäjänkartalla (joka tehty Isojakokartan perusteella). Vuonna 1903 laaditun Kestikievarin perintötalon tiluskartassa vanha tonttima on peltona. Siinä peltokuviot ja asutus ovat kuten nykyäänkin ja talo on sijainnut nykyisen Onnelan talon kohdalla.

Muualle tutkittavalle alueelle ei ole merkitty peltojen ja niittyjen lisäksi mitään rakennuksiin tai muuhun toimintaan, kuten teihin tai polkuihin, viittaavia merkintöjä 1780 isojakokarttaan ja 1845 pitäjänkarttaan. Myöhemmin, 1800 luvun loppupuolen aikana Kestikievarin talo siirtyi nykyisen Onnelan talon kohdalle. Alueen luoteiskulmaan joen ja tien kupeeseen on merkitty samat rakennukset mitä nykyäänin v.1903 Kievarin talon tiluskartassa. Alueen maankäyttö oli siis saavuttanut nykyisen laajuutensa 1900 luvun alkuun mennessä. Muutos tapahtui siis 1800 luvun lopulla.

Spekulaatiota ja pohdintaa vanhasta tiestä.

1700 luvun loppupuolella laaditun Härmelinin kartaston Savon alueen (varsin karkean) yleiskartan ”*Charta öfwer Sawolax och Karelens eller Kuopio höfdingedöme*” mukaan Rautalammita ja Pieksämäeltä Kuopion suuntaan kulkeva tielinja on ylittänyt Suonenjoen virran myöhemmän Kuopiontien sillan lähistöllä – ei välttämättä kuitenkaan aivan samassa paikassa. Varhaisimmassa vaiheessa siltaa ei ole ollut, joten tienoolla on ollut lauttapaikka. Vuoden 1780 kartalla tielinja kulkee tarkasti samalla kohtaa kuin nykyinen tie. Kuitenkin nykyisillä kartoilla ja 1900-luvun lopun peruskartoilla ja 1903 tiluskartalla Onnelan lounaispuoliselta rannalta talon pihapiirin kautta on merkitty koilliseen johtava polku, joka ei vaikuta mielekkäältä nykyaikaisen kulkemisen ja maankäytön kannalta. Toisaalta, polkua ei ole merkitty pitäjän- eikä isojakokartalle. Voisiko olla mahdollista, että tämä on varhainen Rautalampi/Pieksämäki–Kuopio tienpohja, jolloin Suonenjoen virran ylityspaikka olisi saattanut voida sijaita ollut Onnelan talon lounaispuolisella rannalla? Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoon perustuvissa korkeusmalleissa on havaittavissa rakenteita, jotka voivat liittyä nykyaikaisiin venepaikkoihin, mutta toisaalta myös muutaman sadan vuoden takaiseen lauttarantaan.

Kävimme paikalla elokuussa 2021. Tiepohjasta ei voi sanoa mitään tarkempaa – sen paikalla on joka tapauksessa ollut viljeltyä ja veron alaista peltoa 1780. Nykyinen tie rantaan ei siis ole rakenteiltaan vanha vaan tehty peltoon sen jälkeen, kun talo siirtyi nykyiselle paikalleen. Spekulaatiivisesta vanhasta tiestä ei siis tutkimusalueen osalta voida esittää mitään konkreettista näyttöä. Rannassa on kivirakennetta nykyisen laiturin perustana ja kiviä muualla hajan hajan eikä rannan ja rantaveden silmin havaittavista kivistä voi sanoa, että niihin liittyisi jotain vanhaa rakennetta. Rannan tuntumassa on rakennuksen kiviperusta. Kyseinen rakennus on merkitty vielä 1998 peruskartalle ja myös 1903 kartalle. Kyseessä on siis nykyaikainen jäännös, jota ei ole syytä suojella muinaisjäännöksenä tai muuna arkeologisena kohteena.

Vahan tien spekulaatioille ei siis saatu vahvistusta tämän työn ja tutkimusalueen puitteissa.

Maastotyö

Inventoitu alue oli lounaaseen viettävää tasannetta ja rinnettä, jonka maaperä oli luontaisesti kivetöntä hiekkaa ja hietaa. Keskellä tutkimusaluetta sijaitsee Onnelan talo pihapiireineen – muuten alue on heinäpeltoa. Koska peltoalue oli heinällä ja sen vuokranneella viljelijällä oli tarkoitus saada alueelta heinäsaato menettämättä heinäviljelyyn liittyviä korvauksia, heinäkasvu-

kerrosta voitiin tuhota korkeintaan noin 2 aarin alalta. Tästä johtuen tutkimus tehtiin kevyellä kaivinkoneella ja 80 cm levyisellä kauhalla sekä keskitettiin suppeahkolle alueelle, jossa v. 1780 kartan mukaan on ollut Kestikievarin tonttimaata ja josta aiemmat löydöt on tehty. Neljä koekuoppaa (n. 40 x 40 cm) tehtiin lisäksi lapiolla. Kivi- ja varhaismetallikautisten rantasidonnaisten muinaisjäännösten suhteen alueelta ei ollut odotettavissa mitään, koska esihistorialliset rantatasot ovat alueella jääneet jatkuvan vedenpinnan nousun takia nykyisen vedenpinnan alle.

Vuoden 1780 Kestikievarin tonttimaata humalatarhoineen saatiin paikannettua varsin luotettavasti. Koekuoppien 8, 9, 11 ja 12 alueilla sekä niiden välissä olevalla peltosaarekkeella, johon on raivattu kiviä viime aikoinakin, on tämän tutkimuksen perusteella kulttuurikerrosten ja rakenteiden jäännöksiä. Koko tätä vanhaa tonttimaata voi pitää muinaisjäännösalueena, mutta vähintään kiinteän muinaisjäännöksen aluetta olivat koekuopat, joissa oli selviä viitteitä muinaisjäännöksistä. Koekuoppa 22 kohdalla merkit muinaisjäännöksestä olivat pienialaiset ja löytöjen puolesta viittasivat myöhäiseen (1800-luku) aikaan. Tätä kohtaa emme tutkimuksemme perusteella pidä muinaisjäännöksenä. Muissa koekuopissa ei nähty merkkejä kulttuurikerroksista tai rakenteista. Oheisessa kartassa ehdotettuna muinaisjäännöksen aluerajaus punaisella katkoviivalla.

Koekuopista ei juurikaan tullut ajoittavia löytöjä. Liitupiipun varsikatkelma ajoittuu 1600-luvulta 1800-luvun alkuun. Kiinnostava seikka oli se, että alueelta, josta kulttuurikerrosta ja rakenteita todettiin, tavattiin erittäin vähän tiilenkappaleita, astianpalasia ja ikkunalasiasia. Tätä seikkaa voi pitää viitteellisenä osoituksena siitä, että kestikievarin paikka on ollut syrjässä aikansa kaupallisilta valtavirroilta ennen autioitumistaan tai siirtymistään. 1600–1700-lukujen Pohjois-Savon arkeologisen tutkimuksen suhteen juuri tämä seikka lienee erityisen kiinnostava ja antoisa. Vähäisiä ja katkelmallisia sekä vähämerkityksellisiä löytöjä ei otettu talteen, eikä niitä myöskään kuvattu – mikä ei ole suuri vahinko, koska löydöt olivat pieniä siruja eikä kuva kertoisi niistä mitään enempää ja merkityksellistä, tulkintaamme muuttavaa.

Muinaisjäännöksen rajaus perustuu siis isojakokarttaan sekä pellostä tehtyihin koekuoppa ja käsikairaushavaintoihin. Rajauksen eteläpuolisella löytökohdalla on nykyaikaista tavaraa ja kyse siinä on ilmeisesti modernista jätteestä ja toiminnasta. Siltä kohdin peltokerroksesta aienemmin saatu rahalöytö on selvästikin peltoon levitettyä, ns. tunkiotavaraa.

Nyt tehty muinaisjäännösrajaus kattaa siis sen yhtenäisen alueen joka käsittää Kestikievarin talon vanhan tonttimaan ja josta on konkreettisia havaintoja myös (ja vain) kyntökerroksen alapuolelta suppealta alalta alueen pohjoisosasta, mahdollisesti varsinaiselta talon kohdalta. Tontin eteläosan aluetta, nykyistä luomupeltoa ei ollut ,mahdollista avata laajemmin. Ei voida varmasti sanoa onko siellä säilynyt paikoin ja läikkinä mahdollisesti tutkimusarvoista muinaisjäännöstä, kuten pohjoisosassa. Eteläosa tonttimaasta, jonka paikannus siis todettiin ilmeisen oikeaksi, voisi periaatteessa olla mahdollista muinaisjäännöstä, mutta tässä tapauksessa ajateltiin sen oleva epätarkoituksenmukaista ja todettiin, että koko tonttimaan alue olisi tässä tapauksessa selkeintä todeta muinaisjäännökseksi. Kyse on siis tekijöitten omasta näkemyksestä ja tulkinnasta. Museoviranomainen tietenkin viranomaisvaltuuksin päättää asian lopullisesti. Laajemman alueen rauhoittamiseen emme näe ammatillisia, arkeologisia perusteita.

Elokuussa 2021 paikalla käytiin museon heinäkuussa antaman lausunnon innoittamina toistamiseen. Keväällä ei tehty koekuoppia muualle peltoalueelle kuin vanhalle tonttimaalle ja metallinilmaisinelöydön liepeille. Muu pelto alue vaikutti mielenkiinnostomalta ja samanlaiselta piirteettömältä pellolta mitä jokivarren pellot kauttaaltaan (joissa monin paikoin rakennetaan par' aikaa). Vanhoissa kartoissa ei muualle tutkittavalle alueelle ole merkitty mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavaa – vain peltoa, joten historiallisen ajan, relevantteja arkeologisia jäännöksiä muulta alueelta tuskin on niiden perusteella löydettävissä nykyisestä pellostä. Vanhat kartat

antavat hyviä vihjeitä siitä, mistä kannattaa etsiä muinaisjäännöksiä ja mistä ei. Erityisesti pelto-alueilla. Kaikkea ei voi koskaan tutkia kattavasti järjestäisin kustannuksin, joten arkeologiassa on aina tyydyttävä *otostutkimukseen* ja eri lähteiden sekä kokemuksen (oman, kollegoiden ja aiempien arkeologipolvien) perusteella tehtävään asiantuntija-arvioon niin muinaisjäännösten rajauksista kuin työn kohdentamisesta. Erityisen tärkeää on arviointi siitä, mihin kannattaa rajallisia varoja panostaa ja mihin ei – se on valinta joka arkeologin on *maastossa* aina ja päivittäin tehtävä. Osuiko asiantuntija-arvio oikeaan, sen voi lopulta ratkaista vain toistamalla tutkimus, kuten tieteessä on tapana.

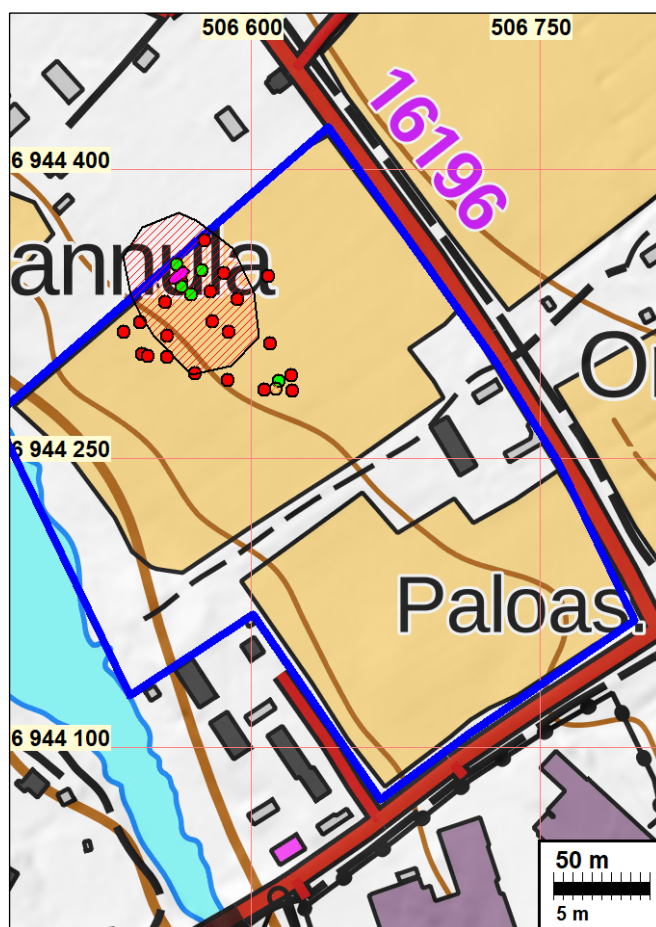
Elokuussa keväällä saatua näkemystä mielenkiinnottomuudesta testattiin ja lisäksi perehdyttiin maastossa kevään raportissa esitettyyn pohdintaan vanhasta tiestä. Vanhasta tiestä ei saatu tietoa eikä jokirannassa havaittu lauttarannan jäämistöä – vanha rakennuksen pohja kylläkin, joka vielä 1998 kartalla ulkorakennuksena. Tiekerroksista – jos niitä on – on kokemuksemme mukaan useinmiten mahdotonta erottaa niiden ikää. Ei ole mitään keinoa millä peltotie ajoittaa luotettavasti. Vanhan tien spekulatio voidaan katsoa ajatusleikiksi joka vahingossa esitettiin kaavainvenymöinnin raportissa ja se on syytä unohtaa jotta se ei aiheuttaisi enään turhia kuluja.

Pellolle tehtiin runsaasti käsikairanpistoja sekä lapiolla useita pieniä koekuoppia. Missään ei havaittu mitään mainittavaa niin kyntökerroksessa kuin sen alapuolellakaan. Peltö on arkeologisessa mielessä tyhjä.

Yhteenveto

Alueelta oli löydetty metallinetsinharrastajien toimesta rahoja, jotka ajoittuivat 1500–1600 lukujen vaihteesta 1800 luvulle saakka. Alueen maankäytön historiaa selvitettiin vanhoista kartoista, joista voitiin todeta alueella olleen 1780-luvulla kestikievarina toiminut talo. Talon historian voi olettaa ulottuneen ainakin 1600-luvun alkuun rahalöytöjen perusteella. Vanha Kestikievarin talonpaikka on raivattu pelloksi ennen vuotta 1903.

Alueella ei ole maanpäällisiä vanhoja rakenteiden jäännöksiä. Kestikievarin vanhan tonttimaan alue liepeineen tutkittiin koekuoppittamalla. Kuopat keskitettiin rahalöytöjen sekä vanhan tonttimaan alueelle. Alueen pohjoisreunamilla havaittiin koekuopissa merkkejä vanhasta kulttuurikerroksesta sekä rakenteiden jäännöksistä. Tämän perusteella tehtiin ehdotus muinaisjäännöksen aluerajauksesta. Koekuoppa 22 kohdalla oli myös merkkejä vanhasta ihmistoiminnasta, mutta havaintojen ajoituksen puolesta tätä ei pidetty indikaattorina muinaisjäännöksestä. Esinelöytöjen määrä oli vähäinen.

Yllä: Ehdotettu muinaisjäännösaluerajaus piirrettynä punaisilla katkoviivoilla. Koekuopat palloin. Vihreä löydöllinen

19.5.2021 ja
9.9.2021 ja
20.10.2021

Janne Soisalo, Timo Sepänmaa, Taika-Tuuli Kaivo, Timo Jussila (lokakuun täsmennys)
Mikroliitti Oy.

Lähteet

Toim. L.G Härmelin laatinut C. P Hällström (1790-luku): *Charta öfwer Sawolax och Karelens eller Kuopio höfdingedöme.*

Enwald, E.F. 1903: Kartta Kestikievarin perintötalon No 6 kaikista tiluksista Suonenjoen kylässä ja pitäjässä Rautalammin kihlakuntaa ja Kuopion lääniä. Maanmittauslaitos

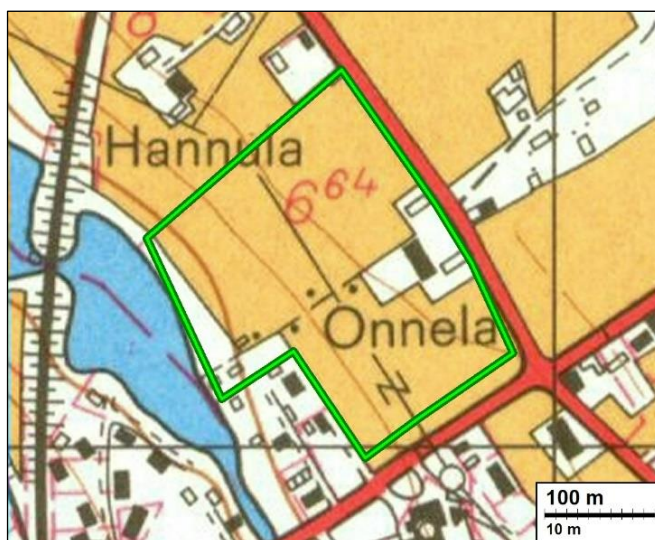
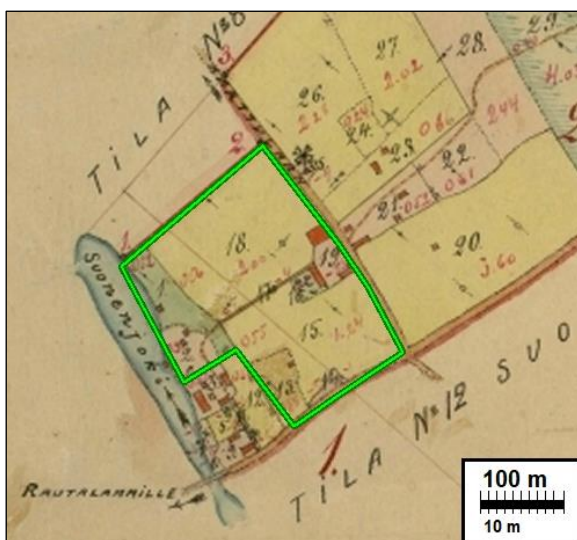
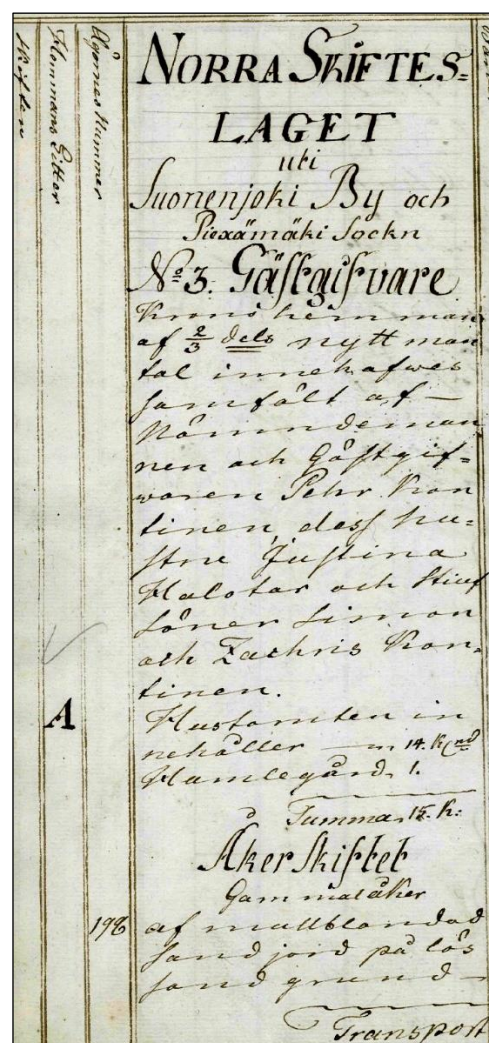
Hällsten G. 1780 – 1792: Charta öfver Suonetjoki Bys Östra Skifteslags, äfven som Samme Bys Södra Skifteslagens utmarken och ägor belägen i Piexämäki Socken af Nedre Savolax Härad och Kuopio Län. Maanmittauslaitos.

Peruskartta, 3241 03. 1973 ja 1988. Maanmittauslaitos

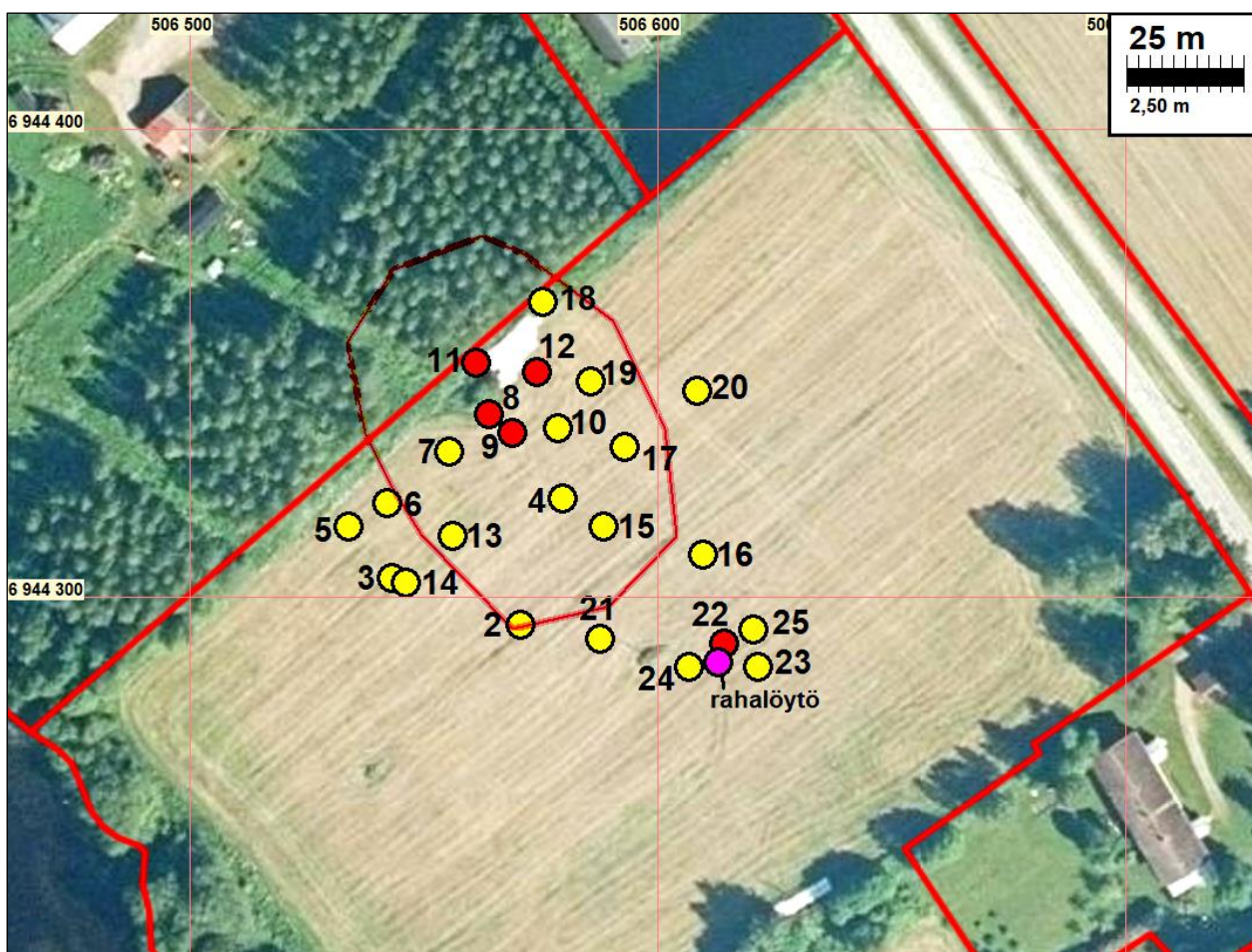
Pitäjänskartta Suonenjoki, 3241 03. 1842–1853. Maanmittauslaitos.

Vanhat kartat

Alla ote v. 1780 - 92 isojakokartasta. Kestikievarin tontti-
maamerkintä ympyröity siihen päälle. Oikealla ote kartan
selitysosiosta, kyseisen talon tiedot.

Vasemmalla: Ote v. 1903 Kestikievarin perintötalon tiluskartasta. Tutkimusalue vihreällä.
Oikealla: Ote 1973 peruskartasta. Tutkimusalue vihreällä.

Koekuopat

Koekuopat josta havaintoja punaisella

Koekuoppa n:o	Koordinaatit (N / E)	Kaivuu-menetelmä	Kuvaus
1	6944302 / 506556	lapio	0–20 / 30 cm kyntökerros 20 / 30–40 cm puhdas maa
2	6944294 / 506571	lapio	0–20 / 30 cm kyntökerros 20 / 30–40 cm puhdas maa
3	6944304 / 506543	lapio	0–20 / 30 cm kyntökerros 20 / 30–40 cm puhdas maa
4	6944321 / 506580	lapio	0–20 / 30 cm kyntökerros 20 / 30–40 cm puhdas maa
5	6944315 / 506534	kaivinkone	0–40 cm kyntökerros - muutama rapautunut kivi, fajanssi, särkynyt kvartsi* , palamaton luu 40–50 cm puhdas maa
6	6944320 / 506542	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros - muutama rapautunut kivi 30–50 cm puhdas maa

7	6944333 / 506552	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros - muutama rapautunut kivi, tiilensiru 30–50 cm puhdas maa
8	6944340 / 506563	kaivinkone	0–25 cm kyntökerros 25–40 cm tiivis hiilen, noen ja rapautuneen kiven sekainen kerros - palaneen saven kappale 40–45 cm puhdas maa
9	6944334 / 506563	kaivinkone	0–25 cm kyntökerros 25–35 cm tiivis sekoittunut kerros, jossa runsaasti rapautuneita kiviä ja nokea - muutama astia- ja tasolasin kappale 35–45 cm puhdas maa
10	6944336 / 506579	kaivinkone	0–30 / 35 cm kyntökerros - muutama suurehko (halkaisijaltaan yli 25 cm) särmikäs kivi 30 / 35–50 cm puhdas maa
11	6944347 / 506560	kaivinkone	0–20 cm kyntökerros 20–30 cm tiivis noensekainen kerros - muutama kivi (halkaisijaltaan 10–30 cm), palaneen saven siruja, liitupiipun varsi katkelma, muutamia lasinkappaleita ei kaivettu pohjaan
12	6944345 / 506575	kaivinkone	0–20 cm kyntökerros 20–30 cm tiivis kerros - halkaisijaltaan 10–20 cm kiviä 100 x 60 cm alalla, ruskeaa puujätettä, nokea, särkynyt kvartsi* ei kaivettu pohjaan
13	6944313 / 506556	kaivinkone	0–30 / 35 cm kyntökerros 30 / 35–50 cm puhdas maa
14	6944303 / 506546	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros 30–40 cm puhdas maa
15	6944315 / 506588	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros 30–45 cm puhdas maa
16	6944309 / 506610	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros 30–45 cm puhdas maa
17	6944332 / 506593	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros 30–45 cm puhdas maa
18	6944363 / 506576	kaivinkone	0–35 cm kyntökerros 35–45 cm puhdas maa Huom! Kuopassa oli hiljattain tehty maaperätutkimuksiin liittyvä halk. n. 5 cm kairanreikä
19	6944346 / 506586	kaivinkone	0–35 cm kyntökerros - liitupiipun varsi katkelma 35–40 cm puhdas maa
20	6944344 / 506609	kaivinkone	0–35 cm kyntökerros 35–40 cm puhdas maa
21	6944291 / 506588	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros - 2 kpl tiilenkappaletta 30–35 cm puhdas maa
22	6944290 / 506614	kaivinkone	0–25 cm kyntökerros 25–35 cm sekoittunut kerros - kiviä (halkaisijaltaan 10–20 cm), astia- ja tasolasia, hieman tiilensiruja 35–40 cm puhdas maa

23	6944285 / 506621	kaivinkone	0–30 / 35 cm kyntökerros 30 / 35–40 cm puhdas maa
24	6944285 / 506607	kaivinkone	0–30 / 35 cm kyntökerros 30 / 35–45 cm puhdas maa
25	6944293 / 506621	kaivinkone	0–30 cm kyntökerros 30–40 cm puhdas maa

Vasemmalla: Koekuoppa 1.

Oikealla: Koekuoppa 2.

Vasemmalla: Koekuoppa 3.

Oikealla: Koekuoppa 4.

Vasemmalla: Koekuoppa 5. Kuopasta löytyi muutama rapautunut kivi, fajanssi, **särkynyt kvartsi*** sekä palamaton luu

Oikealla: Koekuoppa 6. Kuopasta löytyi muutama rapautunut kivi.

Vasemmalla: Koekuoppa 7. Kuopasta löytyi muutama rapautunut kivi sekä tiilensiru.

Oikealla: Koekuoppa 8. Kuopassa oli tiivis, hiilen, noen ja rapautuneen kiven sekainen maakerros. Tästä kerroksesta löytyi myös palaneen saven kappale.

Koekuoppa 9. Kuopassa oli tiivis, sekoittunut maakerros, jossa oli runsaasti rapautuneita kiviä ja nokea sekä muutama astia- ja tasolasin kappale.

Vasemmalla: Koekuoppa 11. Kuopassa oli tiivis noensekainen kerros, jossa oli muutama kivi (halkaisijaltaan 10–30 cm), palaneen saven siruja, liitupiipun varsikatkelma sekä muutamia lasinkappaleita. Koekuoppaa ei kaivettu pohjaan.

Oikealla: Koekuoppa 12. Kuopassa oli tiivis maakerros, jossa oli halkaisijaltaan 10–20 cm kiviä 100 x 60 cm alalla, ruskeaa puujätettä, nokea sekä **särkynyt kvartsi***. Koekuoppaa ei kaivettu pohjaan.

Koekuoppa 13.

Vasemmalla: Koekuoppa 15.

Oikealla: Koekuoppa 16.

Vasemmalla: Koekuoppa 17.

Oikealla: Koekuoppa 18. Kuopassa oli hiljattain tehty maaperätutkimuksiin liittyvä halkaisijaltaan n. 5 cm kokoinen kairanreikä.

Vasemmalla: Koekuoppa 19. Kuopasta löytyi liitupiipun varsikatkelma.

Oikealla: Koekuoppa 20.

Vasemmalla: Koekuoppa 21. Kuopasta löytyi 2 kpl tiilenkappaletta.

Oikealla: Koekuoppa 22.

Vasemmalla: Koekuoppa 22. Kuopassa oli sekoittunut maakerros, josta tuli esiin kiviä (halkaisijaltaan 10–20 cm), astia- ja tasolasia sekä hieman tiilensiruja.

Vasemmalla: Koekuoppa 24. Oikealla: Koekuoppa 25.

Muinaisjäännösalueen pohjoispuolta tutkimusalueen pohjoispuolella ja siitä etelään muinaisjäännösaluetta tutkimusalueella

Elokuun kuvia

Onnelan eteläpuolista peltoaluetta pohjoiseen ja itään, punakattoinen rakennus on Onnelan talo.

Tie Onnelan pihalta rantaan.

Rantaa tien päässä ja sen pohjoispuolella rannan tuntumassa rakennuksen perusta.

Termin selitys

Kvartseista käytetään seuraavia *arkeologisia termejä*, joilla erotetaan mm. niiden arkeologinen merkittävyys (genetiikka ja funktio perusteena). Nämä on kenttätöitä tekevän arkeologin syytä hallita ja osattava erottaa ja luokitella havaitsemansa kvartsit näihin ryhmiin.

- **Särkynyt kvartsi** – kuten pegmatiitista ja rapakivestä irronneet kiteet, kivikossa erodoitunutta luontaista, moreenin kvartsia, kivikkoisessa rantavedessä **jäiden** ja veden luontaisesti särkemää kuten on mm. Kuhmossa Ontojärven rannoilla ja joskus muinaisrannoillakin arkeologin kiusaksi.
-
- **Särjetty kvartsi** – kuten sepeli, louhoksissa oleva kvartsi, lasinvalmistukseen kerätty, katalyytiksi ahjoon kerättyä, tykin kartussi 1700-1800 luvuilla, metsäkoneenauran särkemä jne. Tätä on usein runsaasti historiallisen ajan asuinpaikoilla. On myös käytetty termiä **murskattu kvartsi**.
-
- **Isketty kvartsi** – suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti särjetty kvartsi, jonka pyrkimyksenä tehdä tietty esine → työstöjäte eli iskos, ydin ja esine. Sekä esihistoriassa että historiallisella ajalla mm. tuluskvartsia.

Nuo siis pitää *arkeologin* osata erottaa toisistaan..